

LUNDS
UNIVERSITET

Mänskliga Rättighetsstudier

Lunds Universitet

Vårterminen 2013

Handledare: Dr. Olof Beckman

Progression eller bara tradition?

En studie av Saudisk genusmedvetenhet i kommunikationen med CEDAW-kommittén.

Henrik Nilsson

Abstract

Saudi Arabia replied in 2007 to the list of issues which the CEDAW committee sent to the state in the same year, Saudi Arabia's reply to the list of issues showed a country that was willing to improve the situation for women. However NGO reports exposed a different reality where women are still at a very large scale discriminated against.

The purpose of this paper is to examine the question of how gender is viewed in the replies made by Saudi Arabia to the list of issues. A comparison will be made between what the state says and what NGO's report. It will show two different point of views on how women are treated in the state, and by applying a gender system theory analyze how these discriminations can continue to exist through institutions.

The conclusion will show that the states strong traditionally beliefs continue to set the gender standards. A standard in which women are in an extreme form of subordinate position and this is an ongoing process.

Innehåll

1. Inledning	4
Syfte/problemformulering	5
Metod och material.....	6
Teori.....	8
2. Undersökning	9
Kvinnor och det saudiska rättssystemet	9
Rörelsefrihet och rådande klädkoder.....	12
Saudiska kvinnor och utbildning.....	15
3. Analys	20
Kvinnor och det saudiska rättssystemet	20
Rörelsefrihet och rådande klädkoder.....	21
Saudiska kvinnor och utbildning.....	23
4. Slutsats	25
5. Diskussion	26
6. Referensmaterial	29
Litteratur.....	29
Övrigt material	29

1. Inledning

Med enorma oljerikedomar har Saudiarabien växt till en av de rikaste nationerna i världen, landet är i ständig uppbyggnad och modernisering. Men synen på de mänskliga rättigheterna i Saudiarabien är fortfarande förlegad. Många grupper kränks och lever i ständig fara på grund av deras sexualitet, kön eller religionstillhörighet. I ett land som är en stor spelare på den internationella marknaden lider människor inom nationen för att de tillhör en viss grupp i samhället. Kvinnor i Saudiarabien är oerhört begränsade och denna uppsats ämnar undersöka deras situation.

Kungariket Saudiarabien är en fullständig suverän arabisk islamisk stat, språket som talas är arabiska och huvudstaden heter Riyadh.¹ Gud skapade sitt heliga hus i Mecka vilket har gjort Saudiarabien till en mittpunkt för den islamska tron. Muslimer vallfärdar till Mecka i miljontals för att besöka de heliga platserna som finns i landet.² Saudiarabiens religiösa traditioner utgör lagstiftningen i landet och de reglerar kvinnors rättigheter i stor utsträckning.³ Kvinnor exkluderas från stora delar av samhället och män agerar förmyndare över kvinnor vilket skapar hinder i deras rätt att vara vuxna och självständiga. Detta gör att deras möjligheter till deltagande i aktiviteter i det offentliga och på arbetsplatsen är mycket begränsade.⁴

Saudiarabien ratificerade CEDAW 28 augusti 2000, men reserverade sig mot artiklar som strider mot landets religiösa lagstiftning.⁵ Reservationerna har gett upphov till problematik i Saudiarabien när det kommer till kvinnors rättigheter eftersom konventionens syfte har urholkats till viss del eftersom CEDAW-konventionen har bidragit till förändring trots reservationerna. Vid flera tillfällen har Saudiarabien fått utstå kritik för sin lagstiftning. De internationella påtryckningarna har bidragit till att kvinnors situation i landet uppmärksammas och förbättrats på vissa punkter. Kvinnor får numera ett ökat erkännande av

---

¹ Royal Order No. (A/91) Published in Umm al-Qura Gazette No. 3397 2 Ramadan 1412H – 5 March 1992
"Basic Law of Governance" s. 2

² CEDAW "Consideration of reports submitted by States Parties under article 18 of the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women: Combined initial and second periodic reports of States Parties: Saudi Arabia" 29 Mars 2007

³ Royal Order No. (A/91) "Basic Law of Governance" s. 3

⁴ HUMAN RIGHTS COUNCIL Eleventh session Agenda item 3 Report of the Special Rapporteur on violence against women, its causes and consequences, Yakin Ertürk "Mission to Saudi Arabia" A/HRC/11/6/Add.3 14 April 2009

⁵ CEDAW "Combined initial and second periodic reports of States Parties: Saudi Arabia" 29 Mars 2007 s. 8

sin rätt till medborgarskap och den omfattande problematiken med våld i hemmet har blivit en officiell fråga.

Flera rapporter från oberoende organisationer vittnar om ett land som fortfarande är starkt präglad av sina hundraåriga gamla traditioner. Institutionerna i landet är påtagligt påverkade av dessa övertygelser vilket leder till att kvinnans position i samhället ständigt trycks ner. Uppsatsen ämnar studera hur den Saudiarabiska staten värderar genus, alltså hur kvinnor och män formas in i det sociala beteendet. Detta för att se vad staten kan ha för motiv till att fortsätta reproducera de genusroller som existerar i det saudiska samhället samt hur de rättfärdigar den nuvarande situationen.

Genusrollerna i Saudiarabien är väldigt uppenbara vilket har väckt mitt intresse för att utforska kontrasten mellan det moderna och de traditioner som finns i landet. Att denna extrema syn på kön existerar i ett samhälle idag är både skrämmande och fascinerande, vilket har lett in mig på detta ämne.

Syfte/problemformulering

Saudiarabien ratificerade CEDAW (Konventionen om eliminering av all form av diskriminering av kvinnor) den 7 september 2000 med reservationer mot artikel 9 paragraf 2 och artikel 29 paragraf 1. Trots detta rapporteras det ständigt om de systematiska kränkningar kvinnor utsätts för i det saudiska samhället. De allvarliga rapporteringarna väcker undringar kring huruvida kommittén för avskaffande av diskriminering av kvinnor utför ett effektivt arbete, samt om konventionen faktiskt leder till en progressiv utveckling av kvinnors rättigheter. Frågan är om Saudiarabien använder konventionen som ett triumfdokument för att visa på att de är beredda att vidta åtgärder för att förbättra situationen för kvinnor. Därmed kan staten behålla sitt anseende i det internationella samfundet.

Kulturella skillnader skapar en stor problematik i implementeringen av CEDAW eftersom konventionen inte når ut i hela landet. Landets lagstiftning härstammar från traditioner och religiösa tolkningar vilket har en historia av kvinnoförtryck. Det uppstår en stor tvetydighet angående hur ambitiösa Saudiarabien har varit för att ta till sig konventionens bestämmelser för att förbättra situationen för kvinnor. De traditioner som vuxit fram under århundraden i Saudiarabien är en stor del av det saudiska samhället, synen på kvinnan är förlegad och det traditionella synsättet begränsar kvinnans rättigheter.

Syftet med denna uppsats är att öka förståelsen för hur genuspositionerna i det Saudiska samhället kan fortgå i takt med de förändringar som sker i samhället. Det moderna står i stark kontrast mot de traditionella synsätt som existerar idag, hur de integreras med varandra är något jag ämnar undersöka. Det traditionella och det moderna måste följa de saudiska lagarna vilket är starkt präglad av religiösa och traditionella värderingar. Detta har skapat ett modernt samhälle som är styrt av religiösa uppfattningar och en människosyn som har bidragit till problematik.

Områden som utbildning har visat på en ökad genusmedvetenhet de senaste åren eftersom fler flickor får möjlighet att gå i skolan. Dock bidrar skolor i stor utsträckning till att fortsätta reproducera de uppfattningar som finns om kön. Genom CEDAW-kommitténs påtryckningar på den saudiska staten har dessa frågor kommit upp på agendan, vilket har bidragit till att Saudiarabien har tvingats motivera varför situationen för kvinnor ser ut som den gör i landet. Detta har bidragit till viss förändring men även en ökad förståelse för Saudiarabiens syn på genus. Jag ämnar konkretisera Saudiarabiens svar på list of issues för att kunna dra slutsatser av hur förståelsen för genus ser ut i landet. Min frågeställning blir följande, vilka slutsatser kan dras avseende Saudiarabiens förståelse av genus utifrån landets svar på list of issues från CEDAW-kommittén?

Metod och material

Jag kommer att med en beskrivande idéanalys göra en jämförelse mellan Saudiarabiens svar på "List of Issues" och vad CEDAW-kommittén säger. En beskrivande idéanalys kan hjälpa mig att få fram budskap i texterna som inte är direkt uppenbara. Jag kan alltså blottlägga budskap eller oklarheter.⁶ Att använda sig av en beskrivande idéanalys avser inte att göra ställningstagande i de frågor som texten uttalar sig om. Det går ändå inte att undgå att jag kommer göra ett personligt ställningstagande i hur texterna ska förstås.⁷ Mitt angreppssätt blir att jag jämför CEDAW-kommitténs frågor och Saudiarabiens svar på dessa. Detta gör jag för att se hur frågorna har behandlats av de aktörer jag tänker göra en jämförelse av. Ett

---

⁶ Beckman, Ludvig, "Grundbok i idéanalys: det kritiska studiet av politiska texter och idéer", Santérus, Stockholm, 2005, s. 50

⁷ Ibid, s. 51

jämförande med denna metod ökar möjligheterna att säga något nytt om karaktären i de budskap jag ska studera.⁸

Jag kommer avgränsa mig till att endast behandla de artiklar i mitt primärmaterial som rör kvinnor med saudiskt medborgarskap. Mitt fokus kommer ligga på den saudiska kvinnans situation och hur rådande lagstiftning påverkar dem. Jag kommer undvika att göra jämförelser med andra utsatta grupper i det saudiska samhället då mitt primärmaterial inte rör dessa områden. Det material jag kommer använda som primärmaterial är Saudiarabiens svar på ”List of Issues” som skickades 18 december 2007, eftersom det är denna rapport jag har som grund till min frågeställning. Övrig litteratur som jag använder mig av fokuserar på olika aspekter av det saudiska samhället som rör kvinnors rättigheter, och på vilka grunder de begränsas. Jag använder mig av rapporter från organisationer som har rapporterat från Saudiarabien och som har fokuserat på kvinnofrågor. Artiklarna jag har använt mig av är akademiska, och jag har avgränsat mig till att använda artiklar som är peer reviewed, eftersom detta ökar trovärdigheten i artiklarna då de är granskade av flera parter.

Amani Hamdan skriver i sin artikel om kvinnor som inte får studera de ämnen som kan leda till att kvinnor och män blandar sig i samhället. Hamdan skriver även om hur Saudiarabien i större utsträckning tillgodoser kvinnors rätt till utbildning, och hon kopplar detta till ökad kontakt med omvärlden.⁹ I en artikel från Harvard Law Review står det om en kvinna som trotsade körförbudet i Saudiarabien, lyckades undgå fängelse och att bli piskad. Författaren menar att påtryckningar internationellt gör skillnad, även i enskilda fall.¹⁰ Sifa Mtango skriver att Saudiarabiens tolkningar av Sharia inte följer koranen korrekt. Detta gör att de restriktioner som finns emot kvinnor inte kan rättfärdigas i enlighet med Islam, vilket gör rådande lagstiftning godtycklig och att reservationerna som Saudiarabien har gjort mot CEDAW inte är godtagbara då de strider mot grundprinciperna i konventionen.¹¹ I sin artikel skriver Roula Baki att de konservativa normerna som råder i Saudiarabien måste förändras

---

⁸ Beckman, Ludvig, ”Grundbok i idéanalys: det kritiska studiet av politiska texter och idéer” s. 55

⁹ Hamdan, A 2005, ”Women and Education in Saudi Arabia: Challenges and Achievements”, International Education Journal, 6, 1, pp. 42-64, ERIC, EBSCOhost, viewed 27 May 2013

¹⁰ Saudi Courts. Women’s Rights. General Court of Qatif Sentences Gang-Rape Victim to Prison and Lashings for Violating “Illegal Mingling Law” 2008, Harvard Law Review, 8, JSTOR Arts & Sciences IV, EBSCOhost, viewed 27 May 2013

¹¹ Mtango, Sifa “A state of oppression? Women’s rights in Saudi Arabia” School of Law, Murdoch University, Perth, Australia

eftersom staten har blivit en del av den globaliserade ekonomin. För att fortsatt utveckling ska kunna fortgå måste den kulturella konservatismen och dess påverkan på utbildning förändras.¹²

De perspektiv som kommer till uttryck i mina artiklar är att de menar att vikten av ökad kontakt med omvärlden är väldigt viktigt för Saudiarabiens fortsatta utveckling för kvinnors rättigheter. De kopplar även ihop kvinnors rättigheter med ekonomisk tillväxt och behovet av kvinnor på arbetsmarknaden är viktigt för Saudiarabien, och därför blir utbildning en viktig del av denna utveckling. De restriktioner som finns mot kvinnor idag är inte förenliga med den globala ekonomin som Saudiarabien är en del av, därför är det viktigt att det internationella samfundet vågar ifrågasätta Saudiarabiens politik gentemot kvinnor.

Teori

Syftet med Yvonne Hirdmans teori angående genussystemet är att tydliggöra maktrelationerna mellan könen och att förstå varför kvinnor blir underordnade. Hirdman diskuterar logiken av separationen mellan könen och logiken av den manliga normen. När diskussionen kring relationerna mellan män och kvinnor blir mer ingående börjar en form av ”kontrakt” blotta sig. Detta ”könskontrakt” använder Hirdman som ett sätt att kunna analysera mellanrummet mellan män och kvinnor och hur detta mellanrum skapar olika roller mellan könen.¹³ Hon menar att när kvinnor flyttar in i den manliga sfären, på arbetsplatser och börjar kräva manliga rättigheter så hotas den manliga normen.¹⁴ Skillnaderna mellan män och kvinnor blottas när denna integration sker, och biologiska skillnader blir en källa till att man provocerar eftersom den bryter mot manliga normer.¹⁵

Yvonne Hirdman utgår ifrån Sverige och välfärdsstaten, men att applicera hennes teori på Saudiarabien blir relevant eftersom CEDAW konventionens syfte är att främja jämlikhet i det politiska och det offentliga livet.¹⁶ Jag vill använda Hirdmans teori som ett sätt att förstå hur kvinnor i Saudiarabien passar in i sin roll. Hirdman vill använda genussystemet som ett

---

¹² Baki, R., (2004, June 17). Gender-segregated education in Saudi Arabia: Its impact on social norms and the Saudi labor market. Education Policy Analysis Archives, 12(28). 2013-04-11 from <http://epaa.asu.edu/epaa/v12n28/>

¹³ Hirdman, Yvonne & Andreasen, Tayo (red.), *“Moving on: new perspectives on the Women's movement”*, University Press, Aarhus, 1991, s. 190

¹⁴ Ibid, s. 192

¹⁵ Ibid, s. 193

¹⁶ CEDAW-konventionen (*Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women*) <http://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/text/econvention.htm> (senast besökt 2013-05-27)

redskap för att förstå hur folk anpassar sig till sitt kön och vad det har för konsekvenser på institutionella, kulturella och även biologiska termer.¹⁷ Jag vill se var i det Saudiarabiska samhället som de nya könsrollerna växer fram, var vi kan se utveckling främst i främjandet av kvinnors rättigheter. Hirdmans teori blir då väldigt relevant och hennes perspektiv bidrar till en ökad insikt om varför folk fortfarande blir inskickade i dessa genusroller.

Att använda Hirdmans teori på Saudiarabien idag blir intressant då Hirdman menar att ju mer kvinnor integreras i samhället desto mer segregation skapas. Hon lägger upp en formel som lyder så här: inga kvinnor – ingen segregation; få kvinnor skapar liten segregation och många kvinnor skapar stor segregation.¹⁸ Eftersom CEDAW har lagt press på Saudiarabien har kvinnor börjat synliggöras på ett annat sätt i landet vilket har skapat nya segregationer eftersom de nu börjar bli en del av samhället på ett vis som håller på att omdefiniera könsroller.

2. Undersökning

I detta avsnitt tänker jag redovisa de artiklar som tar upp aktiv diskriminering mot kvinnor i samhället för att jämföra med Saudiarabiens svar på ”List of Issues”.

I enlighet med artikel 18 i CEDAW-konventionen binder sig alla medlemsstater av konventionen att skicka periodiska rapporter angående åtgärder man vidtagit till CEDAW kommittén.¹⁹ Saudiarabien skickade sin rapport 2007, efter det skickade CEDAW kommittén tillbaka ”List of Issues” på denna rapport, och det är Saudiarabiens svar på detta som jag tänker redogöra i detta avsnitt.

Kvinnor och det saudiska rättssystemet

Artikel 2 (C) i CEDAW konventionen säger att alla stater som har bundit sig till konventionen åtar sig att etablera rättsligt skydd för kvinnors mänskliga rättigheter på samma jämlika grund som män. Genom kompetenta tribunaler och institutioner ska staten effektivt arbeta emot diskriminering mot kvinnor.²⁰ Vikten av ett jämbördigt rättssystem fortsätter i artikel 15 där det stipuleras att kvinnor ska vara jämlika män i lagen. Stater åtar sig att i rättsprocesser se till

---

¹⁷ Hirdman, Yvonne & Andreasen, Tayo (red.), *“Moving on: new perspectives on the Women's movement”* s. 190

¹⁸ Ibid, s 198

¹⁹ CEDAW-konventionen art. 18

²⁰ Ibid, art. 2 (C)

att kvinnor och män behandlas jämlikt i domstolar. Detta inkluderar att kvinnor har rätt att ingå i kontrakt och att regelverk som hindrar kvinnors rätt till en rättvis rättegång ska förklaras ogiltiga. Alla steg i en rättstvist ska behandla män och kvinnor jämlika.²¹

Guds bok och Sunnan av hans budbärare bestämmer lagarna i Saudiarabien, styrelseskicket i Saudiarabien får sin auktoritet från samma källa.²² I artikel 46 i Saudiarabiens grundlag står det att rättsväsendet ska vara en självständig auktoritet. Den enda makten som kan styra domstolarna är Shari'ah.²³ Artikel 47 fortsätter med att säga att rättstvister ska behandlas jämlika för både medborgare och invånare i landet, lagen bestämmer vilka procedurer som krävs.²⁴ Domstolarna i Saudiarabien har förfogande att pröva alla dispyter och brott som sker i landet²⁵ och kungen eller den han tillsätter att agera istället för honom har ansvar över att domstolarnas bestämmelser följs.²⁶

CEDAW-kommittén frågade i "List of Issues" vad kvinnor har för chans till upprättelse i frågor som rör könsdiskriminering och en efterfrågan på statistik över hur kvinnor använder dessa medel görs också. Vilka procedurer som finns tillgängliga för att handskas med könsdiskriminerings frågor var även en av kommitténs undringar.²⁷ Saudiarabien svarade att könsdiskriminering har samma värde som andra anspråk på diskriminering under Sharia och under det straffrättsliga. Det tydliggörs att det tas på större allvar ifall diskrimineringen orsakade att kvinnans rättigheter blivit berövade eller en kränkning av hennes heder, ifall det har skett så handskas ärendet som ett kriminalfall och den anklagade bestraffas. I svaret står det även att man för tillfället inte kan ge någon statistik på hur många fall som domstolar har tagit upp, som rör frågor kring diskriminering men att vid tiden när man skickade svaren till CEDAW-kommittén höll på att föra in dessa siffror i databaser.²⁸

CEDAW-kommitténs fokus ligger på att hitta konkreta bevis på att Saudiarabien kan förse kvinnor med en chans till att få återupprättelse om de har utsatts för könsdiskriminering. Det är därför det blir viktigt med statistik för att få fram information i vilken utsträckning kvinnor

---

²¹ CEDAW-konventionen art. 15

²² Royal Order No. (A/91) "Basic Law of Governance" art. 7

²³ Ibid, art. 46

²⁴ Ibid, art. 47

²⁵ Ibid, art. 49

²⁶ Ibid, art. 50

²⁷ CEDAW Fortieth session 15 January- 1 February 2008 "Responses to the list of issues and questions contained in document number CEDAW/C/SAU/Q/2, A.H. 1428 (A.D. 2007)" art. 6

²⁸ Ibid, art. 6

i Saudiarabien faktiskt använder de medel som ska finnas tillgängliga för dem. Kommittén uttrycker sig på ett sätt som är väldigt klart och tydligt, det uppstår inga tvetydigheter på vad deras syfte är. De vill få fram statistik på diskrimineringsfrågor i saudiska domstolar för att kunna förankra detta i kvinnors situation, för att på så sätt få fram konkreta bevis på att Saudiarabien följer de bestämmelser landet har åtagit sig.

Saudiarabiens svar visar att de menar att diskriminering behandlas på samma sätt i enlighet med Sharia och straffprocessen oavsett ifall det är en kvinna som blivit diskriminerad. Fokus riktas bort från vad kvinnor har för möjligheter till att få återupprättelse, till att istället prata om att ifall kvinnan blivit diskriminerad på ett sådant sätt att hennes mänskliga rättigheter har kränkts så tas det på större allvar. Ifall hennes rättigheter har kränkts så behandlas ärendet som ett kriminalfall och man försöker då återupprätta hennes rättigheter och straffa den skyldige. Men det är ändå ett positivt svar då Saudiarabien visar en vilja att följa CEDAW-kommitténs råd, då de säger att de för tillfället för in statistiken kring diskrimineringsfrågor i databaser.²⁹ Saudiarabien visar en vilja att lyssna på CEDAW-kommitténs råd, men det är ändå ett svar som är väldigt generellt och öppnar upp för många tolkningar i frågan kring kvinnors möjligheter till upprättelse. En tydlig skiljelinje mellan diskriminering och vad som klassificeras som en rättighetskränkning ges inte vilket öppnar upp för många tolkningar då detta är en central del i deras svar.

I en rapport från Human Rights Watch (HRW) rapporteras det om en situation där kvinnor behandlas som minderåriga tack vare att kvinnor i Saudiarabien måste ha en manlig förmyndare. Detta begränsar deras rätt till en rättvis rättegång.³⁰ Domstolar brukar generellt sätt inte lyssna på en muslimsk kvinnas vittnesmål utan istället ska hellre hennes förmyndare prata åt kvinnan. Kvinnor får vara i rättssalen och prata med domaren om de bär en niqab (slöja som täcker ansiktet). De måste även bli bekräftade av en person som kan identifiera kvinnans identitet när hon har sin niqab på sig. Domare anser ofta att kvinnor saknar förnuft och tro vilket leder till att kvinnans argument aldrig får fotfäste i rättssalarna. Detta försvåras

---

²⁹ CEDAW Fortieth session 15 January- 1 February 2008 “*Responses to the list of issues and questions contained in document number CEDAW/C/SAU/Q/2, A.H. 1428 (A.D. 2007)*” art. 6

³⁰ Human Rights Watch April 2008 “*Perpetual Minors: Human Rights Abuses Stemming from Male Guardianship and Sex Segregation in Saudi Arabia*” s. 24

ytterligare av att Shariadomstolarna inte kräver någon advokat, så kvinnor tvingas i många fall representera sig själva eller genom sin förmyndare som får tala istället för dem.³¹

2006 blev en 19 årig kvinna våldtagen av 7 män under knivhot. Kvinnan valde att gå till rätten med fallet trots att hennes bror hade hotat att mörda henne om hon gjorde detta. Männerna blev inte dömda för våldtäkt utan för kidnappning vilket resulterade i ett straff på 10 månader till 5 år i fängelse. Kvinnan i sin tur blev dömd till 90 piskrappsslag, den första omgången. Straffet ändrades sedan till 6 månader i fängelset och 200 piskrappsslag för olaglig samröreelse med män. Ökningen av straffet motiverades av att kvinnan hade gått till media för att få uppmärksamhet, vilket domstolen inte accepterade. Kvinnan blev senare benådad av Kung Abdullah efter att detta hade skapat ett ramaskri i den västerländska världen vilket hade kunnat störa kungens pågående affärer.³² Ett fall som detta visar dels att påtryckningar från utomstående aktörer kan göra skillnad under rätt förutsättningar. Men det visar också att kvinnor har hamnat i en könsapartheidsituation där systemet jobbar emot dem. Kvinnor uppmuntras inte till att söka rättvisa utan mer till att acceptera sin plats i samhället.

Rörelsefrihet och rådande klädkoder

Rörelsefriheten är stipulerad i artikel 15 (4) i CEDAW konventionen som säger att konventionsstaterna förbinder sig att ge samma rättigheter till män och kvinnor att förflytta sig och friheten att kunna välja bostad och hemvist.³³ Ingenstans i Saudiarabiens grundlag tas rörelsefriheten upp, dock så står det i artikel 26 att staten ska skydda mänskliga rättigheter i enlighet med Sharia.³⁴ Rörelsefriheten är en mänsklig rättighet som är stipulerad i artikel 13 av UDHR (The Universal Declaration of Human Rights).³⁵

CEDAW-kommittén tar upp att rapporten Saudiarabien skickade 2007 inte nämner det körförbud som existerar mot kvinnor i Saudiarabien. Rapporten nämner heller inte de rådande klädkoder som finns i landet, på vilken grund de existerar och hur de är kompatibla med

---

³¹ Human Rights Watch "Perpetual Minors: Human Rights Abuses Stemming from Male Guardianship and Sex Segregation in Saudi Arabia" s. 25

³² 'Saudi Courts. Women's Rights. General Court of Qatif Sentences Gang-Rape Victim to Prison and Lashings for Violating 'Illegal Mingling' Law' s. 2254

³³ CEDAW-konventionen art. 18

³⁴ Royal Order No. (A/91) "Basic Law of Governance" art. 26

³⁵ UDHR (The Universal Declaration of Human Rights) <http://www.un.org/en/documents/udhr/> (Senast besökt 2013-05-27) art. 13

CEDAW konventionen.³⁶ Saudiarabien svarade att det inte finns någon bestämmelse som hindrar kvinnor från att köra bil, men att frågan kräver tid för att kunna studeras och implementeras. Angående klädkoderna som finns i landet så svarade staten att Sharia förespråkar en beskedlig och kysk klädkod vilket ska representera kvinnans dygdighet och att olika lokala traditioner kring klädkoder existerar runt om kungadömet.³⁷

Restriktionen mot kvinnor att köra bil är förknippat med rörelsefriheten och deras rätt att vara en respekterad medlem i samhället. Att klädkoderna tas upp i samma artikel visar att kommittén menar att de är förknippade med rörelsefriheten. Det symboliserar en skillnad i rättigheter och i vilket värde en människa har. Kvinnor blir en tydlig målgrupp som blir hindrade att delta i flera aktiviteter i samhället. I min analys del går jag in djupare på denna problematik kring klädkoderna i Saudiarabien.

CEDAW-kommitténs fokus ligger i att få fram ett svar på en fråga som Saudiarabien tidigare har undvikit. Staten ombeds därför att ge ett svar på problematiken som kommittén lyfter fram, men det ges inga implikationer på hur detta svar ska ges. Kommittén skriver endast ”*Please elaborate.*”³⁸ Kommitténs förfrågan att be Saudiarabien utveckla sitt svar är väldigt generellt och inga större krav ges på hur svaret ska utvecklas. Denna artikel skiljer sig från artikel 6 då kommittén efterfrågade ett konkretare svar än det man efterfrågar i artikel 7, vilket tyder på att kommittén prioriterar frågor som rör juridiska problem för kvinnor istället för de rent kulturella frågorna.

Saudiariabiens svar är mycket kort och ger ingen konkret lösning på problemet. Det svar som ges är att frågan kräver tid och att den studeras noga för att kunna implementeras.³⁹ Ingen tidsgräns sätts och inget förslag på hur frågan ska studeras ges inte heller. Syftet är oklart med Saudiariabiens svar och det öppnar återigen upp för många frågor rörande kvinnors rättigheter till rörelsefrihet. Eftersom CEDAW-kommittén inte ställer större krav på Saudiariabiens svar, blir resultatet att svaret är kort då det inte behövs utvecklas ytterligare.

---

³⁶ CEDAW “*Responses to the list of issues and questions contained in document number CEDAW/C/SAU/Q/2, A.H. 1428 (A.D. 2007)*” art 7

³⁷ Ibid, art. 7

³⁸ Ibid, art. 7

³⁹ Ibid, art. 7

I frågan rörande klädkoder svarar Saudiarabien att det finns bestämmelser inom Sharialagarna som betonar vikten av en kysk klädsel. Hur klädkoderna ser ut varierar också över landet beroende på lokala traditioner.⁴⁰ Saudiarabiens svar erkänner inte klädkoderna som ett problem utan de betonar istället att kulturella skillnader i landet gör att situationen ser annorlunda ut. Eftersom det inte erkänns som ett problem ger Saudiarabien ingen implikation på någon lösning på hur situationen kan förbättras, men det finns heller inget krav från CEDAW-kommittén att en lösning ska ges.

HRW rapporten säger att Saudiarabien är det enda landet i världen som hindrar kvinnor från att köra bil, detta gör att kvinnor inte kan delta fullt ut i samhället. Trots att Saudiarabien skriver i sina svar i ”List of Issues” att det inte finns något förbud så är det allmänt förstått att kvinnor inte får köra bil. Synen förstärktes på 90 talet när den dåvarande ordförande för det religiösa rådet utfärdade ett religiöst påbud som sa att ifall kvinnor får tillåtelse att köra bil så leder detta till mycket ondska och negativa konsekvenser.⁴¹ HRW skriver om en grupp kvinnor som på 90 talet blev fängslade efter att de hade protesterat mot körförbudet och släpptes först när deras respektive förmyndare hade kommit och försäkrat om att de inte skulle köra bil igen. Flera kvinnor blev utan jobb och deras pass togs ifrån dem.⁴² Vissa religiösa ledare yrkade även på att de skulle straffas till döden med halshuggning.⁴³

Kvinnor får endast sitta i en bil ifall den körs av en chaufför eller en nära manlig släkting, annars riskerar de att arresteras. Deras rörelsefrihet begränsas ytterligare av det faktum att de måste ha tillåtelse från sin förmyndare att åka med kollektivtrafiken. Detta hör ihop med tron om familjens heder och kvinnans position påverkas starkt av denna uppfattning. Det Saudiska samhället är uppbyggt på ett sådant sätt som begränsar kvinnor för att de inte ska förlora sin sexuella dygd, vilket påverkar deras rätt till att köra bil.⁴⁴

Klädkoden i Saudiarabien är gällande för alla men är mer restriktiv mot de kvinnor som förväntas klä sig på ett visst sätt, att visa delar av kroppen kan leda till äktenskapsbrott. Det

---

⁴⁰ CEDAW “*Responses to the list of issues and questions contained in document number CEDAW/C/SAU/Q/2, A.H. 1428 (A.D. 2007)*” art. 7

⁴¹ Human Rights Watch “*Perpetual Minors: Human Rights Abuses Stemming from Male Guardianship and Sex Segregation in Saudi Arabia*” s. 29

⁴² Ibid, s. 29

⁴³ Mtango, Sifa “*A state of oppression? Women’s rights in Saudi Arabia*” s. 60

⁴⁴ Baki, R., (2004, June 17). Gender-segregated education in Saudi Arabia: Its impact on social norms and the Saudi labor market, s. 2

finns ingen klädkod utsatt i lagstiftning i Saudiarabien utan klädkoden är baserad på referenser ur Koranen.⁴⁵ Det är upp till kvinnans förmyndare att se till att hon klär sig korrekt och den religiösa polisen i landet ser även till detta. Bestraffningar kan ske på plats med piskslag eller så blir förmyndaren och kvinnan arresterade.⁴⁶

Endast i Saudiarabien, Iran och bland afghanska talibaner är det obligatoriskt att bära någon slags slöja. I resten av världen ska kvinnor ha rätt till att bestämma detta själv enligt lagstiftning.⁴⁷ Men i det Saudiska samhället har slöjan blivit en symbol för manligöverlägsenhet och kontroll över kvinnan. Om en kvinna inte har varit dygdig eller inte uppträtt som en kvinna ska i offentliga sammanhang kan detta leda till problem i den privata sfären, vilket kan leda till grymheter och till och med hedersmord.⁴⁸ Detta kan leda till ett slags dubbelproblem då slöjan blir ett sätt att visa på sin dygdighet för att undvika problem hemma, istället för att endast fungera som en symbol för mannens auktoritet över kvinnan i det offentliga.

Saudiska kvinnor och utbildning

Kommittén noterar att det tas till betydande åtgärder för att eliminera diskriminerande handlingar. Saudiarabiens rapport tar upp att sedvänjor och traditioner skapar hinder för kvinnors rätt till utbildning och arbete men rapporten utvecklar inte detta. Saudiarabien bes därför att ge en överblick av diskriminerande attityder, handlingar och sedvänjor som råder i landet och hur detta påverkar kvinnors jämlikhet. Staten ombeds också att redovisa för vilka åtgärder som har vidtagits för att möta de underliggande sociala attityderna som bidrar till att kvinnor diskrimineras på dessa områden.⁴⁹

Saudiarabien svarade att för att förbättra den sociala utvecklingen måste det bli lättare för alla invånare att kunna utbilda sig. Därför har det lagts stort fokus på utbildningssektorn för att göra utbildning tillgänglig för alla. Kungariket har fokuserat på utbildningssektorn och har

---

⁴⁵ Amnesty International “*Women’s right to choose their dress, free of coercion*” submitted by Amnesty International to the 55th session of the United Nations Commission on the Status of Women (New York, 22nd February – 4 March 2011) s. 3

⁴⁶ Ibid, s. 3

⁴⁷ Borneman, J, 'Veiling and women’s intelligibility', s. 2750

⁴⁸ Ibid, s. 2758

⁴⁹ CEDAW “*Responses to the list of issues and questions contained in document number CEDAW/C/SAU/Q/2, A.H. 1428 (A.D. 2007)*” art. 11

vidtagit åtgärder för att göra utbildning tillgängligt för alla.⁵⁰ Saudiarabien skriver att kvinnors deltagande i utbildning har saknats därför att invånare inte har godkänt deras utbildning. De sociala konsekvenserna som könsblandad utbildning har gett i andra länder har skapat en rädsla bland befolkningen. Gradvis har Saudiarabien implementerat en utbildning som ska gälla för alla genom att utbildningen ska gå via den religiösa institutionen vilket har ökat acceptansen bland befolkningen.⁵¹

Utbildning gjordes inte obligatoriskt eftersom stammar är påverkade av sina sedvänjor och att de behövde mer tid på sig för att anpassa sin kultur till detta system. Efter ett tag så märkte Saudiarabien av en stor ökning bland kvinnor i utbildning då det möjliggjordes att föräldrar kunde sätta sina döttrar i skolan om de ville. Staten märkte en stor ökning bland deltagandet i utbildning och föräldrar blev gradvis övertygade om att sätta sina döttrar i skolan, vilket sågs som en stor framgång. Det blev senare obligatoriskt med grundskola och i vissa skeden av utbildningen var det fler flickor än pojkar som gick i skolan.⁵² Att Saudiarabien är så stort var också en bidragande faktor till att kvinnors delaktighet i utbildning försenades, eftersom storleken på landet skapade hinder för mötandet av nya kulturer och transformationen av nomadiska samhällen till urbana var komplex. Olika former av kommunikation har hjälpt till att öka medvetenheten bland folket.⁵³

Föräldrar har aktivt hindrat sina döttrar från att gå i skolan för att gifta bort dem eller för att hjälpa till i hushållet. Staten har tagit till olika åtgärder för att hindra föräldrars auktoritet inom detta område.⁵⁴ Olika kvinnocenter i städer och byar runt om i landet, har upprättats för att höja medvetenheten hos folket angående kvinnors rätt till utbildning. Diverse program har upprättats och aktiviteter genomförs som är anpassade efter samhällets behov för att ändra den negativa synen kring kvinnors rätt till utbildning. Flickor uppmanas genom dessa program att gå i skolan och för att få ner analfabetismen i landet har det upprättats förberedande kurser så att fler flickor kan börja i skolan.⁵⁵

---

⁵⁰ CEDAW “Responses to the list of issues and questions contained in document number CEDAW/C/SAU/Q/2, A.H. 1428 (A.D. 2007)” art. 11

⁵¹ Ibid, art. 11

⁵² Ibid, art. 11

⁵³ Ibid, art. 11

⁵⁴ Ibid, art. 11

⁵⁵ Ibid, art. 11

På utbildningsfronten för kvinnor har Saudiarabien gjort stora framsteg. År 1970 var 16.4% av alla kvinnor över 15 år läskunniga, år 2005 var det 83.3% inom samma åldersgrupp rapporterar HRW.⁵⁶ HRW fortsätter dock med att säga att utbildningen som råder fortfarande förstärker diskriminerande könsroller och synen på kvinnan som en andra klassens medborgare. Den saudiska policyn angående utbildning säger att en flickas utbildningsmål är att ge henne en korrekt islamsk utbildning för att hon ska bli en duktig hemmafru, exemplarisk hustru och en duktig mor. Den saudiska staten övervakade flickors utbildning fram till 2002 för att se till att de religiösa målen i skolan följs, och för att flickor ska lära sig arbeta inom passande jobb för kvinnor, som till exempel omvårdnad eller lärarinnor.⁵⁷

Även i utbildningsväsendet måste man förlita sig mycket på sin manliga förmyndare eftersom många skolor kräver tillåtelse av en förmyndare när man vill söka kurser. Könnssegrering på skolorna skapar också problem då kvinnor ofta får nöja sig med sämre utrustning och har inte tillgång till skolornas alla delar. Många universitetsprogram är också oftast endast reserverade för män och även vissa delar i de program kvinnor kan studera, de får t.ex. inte delta i operationer om de studerar medicin eller till läkare. Detta har gjort att många kvinnor är begränsade till att endast kunna studera vid skolor som har lärarutbildningar, det finns inget statligt universitet som erbjuder teknisk, arkitektur eller statsvetenskaplig utbildning för kvinnor i Saudiarabien.⁵⁸

I vissa fall får kvinnor inte lämna skolan utan att de kan verifiera identiteten på personen som plockar upp dem. De kan bli inlåsta på skolans område tills att en förmyndare kommer och hämtar upp dem. Denna regel gäller även för ambulanspersonal som måste få tillstånd från förmyndaren om att de har tillåtelse att flytta kvinnan från skolans område vilket kan skapa svårigheter vid en nödsituation om förmyndaren inte är tillgänglig. I mars 2002 bidrog könssgregationen till att 15 flickor dog vid en grundskola då den religiösa polisen i Saudiarabien inte tillät flickorna att gå ur skolan utan sina slöjor på sig, när deras skola stod i brand.⁵⁹

---

⁵⁶ Human Rights Watch April 2008 "*Perpetual Minors: Human Rights Abuses Stemming from Male Guardianship and Sex Segregation in Saudi Arabia*" s. 13

⁵⁷ Ibid, s. 14

⁵⁸ Ibid, s. 16

⁵⁹ Ibid, s. 16

Angående de kvinnocenter som Saudiarabien sa att man hade upprättat så har jag inte hittat någon specifik information om dem. Däremot rapporterar ”The International Center for Not-for-Profit Law” (ICNL) att det finns flera organisationer som handskas med civila frågor men dessa är finansierade av den saudiska staten och väldigt få självständiga organisationer som arbetar med dessa frågor. Detta gör att det blir svårt att få en oberoende utredning av hur utvecklingen har gått i dessa center då de är beroende av staten vilket förhindrar inblick i organisationen.⁶⁰

Förmyndarskapet som råder i Saudiarabien sätter stora begränsningar på kvinnors frihet. Denna tanke om förmyndarskap är ett kulturellt arv som har ett väldigt traditionellt synsätt på kvinnor på deras roll i samhället. Förmyndarskapet idag har lett till att kvinnor utnyttjas, exploateras, utsätts för våld och utpressning. Det spelar heller ingen roll hur gammal kvinnan är, hon måste alltid ha tillåtelse för att kunna utföra väldigt många sysslor i samhället, oavsett vilken nivå hon är utbildad på och tidigare kvalifikationer, allting måste gå via hennes förmyndare. Kvinnans förmyndare behöver inte heller vara äldre än henne, om inte kvinnan har en man, så kan vilken släkting som helst agera förmyndare åt henne, hennes son kan vara hennes förmyndare i vissa fall.⁶¹

Kvinnor i Saudiarabien nekas många av sina mänskliga rättigheter på grund av statens lagar och sedvänjor som har överlevt i århundraden tack vare att man har tolkat Sharia på ett sätt som legitimerar dem. Villkoren som kvinnor studerar under är sämre än den för män, lokalerna är i sämre skick, tillgång till bibliotek är begränsat för att män ska ha fördel till dem. Staten har försvarat dessa med att kvinnans roll i familjen är så pass viktig att hon måste lägga alla sina skyldigheter där. Detta synsätt har lett till att läroplanen för kvinnor lägger mindre vikt vid akademiska ämnen, och större betoning på ämnen som koranen och islamiska studier.⁶²

Utbildning i Saudiarabien förstärker synen på genus i samhället istället för att fungera som ett verktyg för förändring. Traditioner gör att utbildning för män blir viktigare än den för kvinnor, vilket speglar synsättet som existerar i det saudiskasamhället idag. Men förändringar

---

⁶⁰ ICNL “*NGO Law Monitor: Saudi Arabia*” Last updated 22 January 2013 s. 1

⁶¹ The Shadow Report for CEDAW Prepared by 'Saudi Women for Reform' Saudi Arabia “*The Executive Summary*” s. 1

⁶² Mtango, Sifa “*A state of oppression? Women's rights in Saudi Arabia*” s. 56

och förbättringar har skett vilket har öppnat upp för kvinnor i det offentliga livet, som ökade jobbmöjligheter. Eftersom det ekonomiska landskapet har fler politiker i Saudiarabien insett vikten av att förbättra utbildningen för flickor i landet, men traditionalister fortsätter att hindra denna utveckling. Antalet kvinnor som är ogifta i Saudiarabien har ökat mycket de senaste åren, en tredjedel av landets kvinnor är nu ogifta, traditionalister skyller detta till stor del på att kvinnor nu kan utbilda sig och anser att detta är ett stort problem. Det är en pågående konflikt mellan det moderna och det traditionella som flickor och kvinnor påverkas av.⁶³

---

⁶³ Hamdan, A 2005, 'Women and Education in Saudi Arabia: Challenges and Achievements', s. 60

3. Analys

I detta avsnitt tänker jag ur ett genusperspektiv analysera de avsnitt jag har skrivit om i min undersökning. I min undersökning har jag presenterat en problematik, i min analys tänker jag analysera varför denna problematik finns och hur den fortsätter existera. Jag fortsätter att ur mitt teoretiska perspektiv analysera de delar som min undersökning har behandlat, rättssystemet, rörelsefriheten och utbildning.

Kvinnor och det saudiska rättssystemet

HRW rapporterar om att kvinnor inte har en chans till att yttra sig i rättegång utan en förmyndare och en förutsättning är att de har en niqab på sig.⁶⁴ När kvinnor befinner sig i en situation av rättssak hamnar de i en miljö som styrs av oerhört starka manliga normer. För att behålla denna status och för att inte den manliga normen ska hotas begränsar man kvinnors rätt till att yttra sig.⁶⁵ Denna form av restriktioner kan exemplifieras inte bara med att visa att det ställs stora krav på att kvinnor ska få vistas i en rättssal. En före detta representant för justitiedepartementet säger i HRW rapporten att ingen ska yttra sig på ett allt för feminint sätt i rättssalen. Denna situation skapar enorma svårigheter för kvinnor att kunna försvara sig själva i en rättstvist, de kan bli åtalade för samma brott som män, men när de vill möta anklagelserna tystas de ner.⁶⁶

När olika kön integreras speciellt i en sådan tät miljö som i en rättssal så blir skillnaderna mellan könen väldigt påtagliga, vilket bidrar till konflikt mellan könen.⁶⁷ Kvinnor som hamnar i en rättegångssituation försöker göra anspråk på något i en mansdominerad miljö. Ifall det handlar om könsdiskriminering försöker de dessutom göra anspråk på att deras könstillhörighet inte är föremål för särbehandling. Detta hotar mannens roll vilket i ett land som Saudiarabien gör det till en väldigt laddad situation där kvinnan försöker kasta om tydligt definierade könsroller som är djupt förankrade i nationell lagstiftning.

---

⁶⁴ Human Rights Watch "Perpetual Minors: Human Rights Abuses Stemming from Male Guardianship and Sex Segregation in Saudi Arabia" s. 24-25

⁶⁵ Hirdman, Yvonne & Andreasen, Tayo (red.), "Moving on: new perspectives on the Women's movement" s. 192

⁶⁶ Human Rights Watch "Perpetual Minors: Human Rights Abuses Stemming from Male Guardianship and Sex Segregation in Saudi Arabia" s. 24

⁶⁷ Hirdman, Yvonne & Andreasen, Tayo (red.), "Moving on: new perspectives on the Women's movement" s. 192

Situationen i rättssalen speglar det Saudiska samhället fast på en mindre yta, domare anser att kvinnor saknar förnuft och tro vilket speglar situationen kvinnor befinner sig i.⁶⁸ Yvonne Hirdman menar att system är uppbyggda på ett sådant sätt att kvinnors underordnad gynnar mannen i samhället, den manliga normen förstärks. För att denna norm ska kunna fortgå måste flera aspekter i samhället hela tiden behålla denna maktbalans för att kunna fortsätta gynna systemet.⁶⁹ Det HRW rapporten visar, förstärker denna syn eftersom i saudiska rättssalar görs sådana uppenbara åtskillnader mellan män och kvinnor därför att de vill minimera kvinnans röst i en mansdominerad miljö. Detta bidrar till att maktbalansen kan stå kvar, tack vare att kvinnan inte kan utgöra något hot mot den.

Rörelsefrihet och rådande klädkoder

Det finns inte lagstadgat att kvinnor inte ska få köra bil men de sociala sedvänjorna stödjer detta förbud väldigt starkt. I CEDAW-konventionen står det att religiösa uppfattningar som går emot de mänskliga rättigheterna ska stater som är medlemmar av konventionen vidta nödvändiga åtgärder för att arbeta mot uppfattningar som är diskriminerande.⁷⁰ Förbudet mot kvinnor att köra bil är tätt förankrad med rörelsefriheten och kvinnor blir väldigt beroende av män när de vill ta sig omkring vilket gör att kvinnorna blir reducerade till ett problem tack vare detta.⁷¹

Yvonne Hirdman tar upp konflikten som uppstår när ett samhälle blir modernare. Nya könskontrakt uppstår och samhället blir mer könsintigerat vilket ökar konflikter mellan könen.⁷² Bilen är en produkt av ett modernt samhälle som har blivit förknippat med manlighet. Vad detta beror på är svårt att svara på, men det könskontrakt som har uppstått i samband med bilen har blivit en källa till förtryck, och detta sker även i andra delar av samhället där nya områden växer fram som kvinnor kan integreras i.

Att kvinnor blir reducerade till ett problem och en börda är något som Yvonne Hirdman tar upp som ett sätt att förstå hur diskrimineringen uppstår i samhället. Hon menar att man kan se två karaktärsdrag i kvinnors relation till moderna samhällen. De blir intvingade i en fråga om

---

⁶⁸ Human Rights Watch "Perpetual Minors: Human Rights Abuses Stemming from Male Guardianship and Sex Segregation in Saudi Arabia" s. 25

⁶⁹ Hirdman, Yvonne & Andreasen, Tayo (red.), "Moving on: new perspectives on the Women's movement" s. 194

⁷⁰ Mtango, Sifa "A state of oppression? Women's rights in Saudi Arabia" s. 60

⁷¹ The Shadow Report for CEDAW Prepared by 'Saudi Women for Reform' Saudi Arabia "The Executive Summary" s. 15

⁷² Hirdman, Yvonne & Andreasen, Tayo (red.), "Moving on: new perspectives on the Women's movement" s. 192

hur de ska definiera sig själva, ska de identifieras som kvinnor i första hand eller som människor. Det skapas en konflikt om likvärdighet mot kvinnors skillnader gentemot män. Kvinnan blir också definierad som problemet i konflikten, ”problemet med kvinnan”.⁷³ Att de blir definierade som problem minimerar deras värdighet och de är istället en börda som männen måste ta hand om.

Saudiarabien arbetar aktivt för att hindra kvinnor från att komma in i det moderna samhället eftersom det kan skapa konflikter mellan könen, ifall kvinnor kommer in i det nya samhället som fullvärdiga medborgare kan kvinnors uppfattningar ändras. Denna syn nämner jag i min undersökning under delen som handlar om utbildning, traditionalister skyller den höga andelen kvinnor som inte är gifta på att fler kvinnor kan utbilda sig och blir influerade av väst vilket många tror leder till negativa konsekvenser för samhället. Detta bidrar till en situation i Saudiarabien där de är moderna rent industriellt, men kvinnor har hamnat i skymundan av denna utveckling därför att staten vill behålla den rådande könsordningen vilket syns bland annat på körförbudet mot kvinnor.

För att klädkoderna i Saudiarabien ska följas finns det en religiös poliskår som har i uppgift att se till att de moraliska koder som existerar inom islam följs. De kan gå till extrema metoder där flera av kvinnors mänskliga rättigheter kränks. Klädkoderna som existerar är ett ämne som varierar inom olika läror bland muslimer. I Saudiarabien måste kvinnan vara heltäckande och får inte visa sitt ansikte i offentliga miljöer, något som inte är förbjudet inom islam.⁷⁴ Reglerna som existerar är en del av läran om hur könen ska leva med varandra där kvinnans roll och plikter i samhället gör att hon blir förtryckt vilket bland annat manifesterar sig i de rådande klädkoderna.⁷⁵

Den biologiska skillnaden mellan män och kvinnor blir en källa till en konflikt mellan könen som jag nämnde tidigare eftersom de manifesterar att den manliga normen styr institutionerna i samhället.⁷⁶ Att kvinnor måste bära niqab blir ett ytterligare steg för att befästa könsnormerna i samhället. Man vill göra åtskillnad på könen för att tydligt visa att det råder en viss maktstruktur som man ska rätta sig efter.

---

⁷³ Hirdman, Yvonne & Andreasen, Tayo (red.), *“Moving on: new perspectives on the Women's movement”* s. 194

⁷⁴ The Shadow Report for CEDAW Prepared by 'Saudi Women for Reform' Saudi Arabia *“The Executive Summary”* s. 10

⁷⁵ Ibid, s. 11

⁷⁶ Hirdman, Yvonne & Andreasen, Tayo (red.), *“Moving on: new perspectives on the Women's movement”* s. 193

Den offentliga och privata sfären blir väldigt tydlig när man pratar om de kvinnliga klädkoderna i Saudiarabien. Mannens roll anses viktigare eftersom han jobbar i det offentliga vilket är en tydlig manlig plats, medan kvinnan jobbar i det dolda, i hemmet.⁷⁷ Att det offentliga ska vara en manlig plats befästs ytterligare när kvinnor tvingas att ha på sig sin niqab när de befinner sig i samhället, men när de är i hemmet, i det gömda och privata behöver de inte använda den. Att kvinnor är tvungna att använda niqab för att visa att de underordnade män blottar en maktstruktur som är byggd på gamla hierarkiska normer som har lyckats leva sig kvar. Den privata sfären blir synonymt med det lilla livet vilket gör att det blir en underordnad position att befinna sig i den.⁷⁸ Att bära niqab representerar då att kvinnor inte har rätt att befinna sig i det offentliga såvida de inte underkastar sig eftersom de helt enkelt inte är tillräckliga för att kunna ta plats i den sfären.

Saudiska kvinnor och utbildning

Målet med utbildning för flickor i Saudiarabien är att de ska bli duktiga husfruar eftersom det är deras uppdrag med livet. Man vill att utvecklingen ska lära flickor omvårdnad och att ta hand om hushållet, då man anser att detta ligger i deras natur. Eftersom denna filosofi styr utbildningen ämnar man inte att bredda flickors kunskapssyn utan den handlar mer om att lära dem att passa in i sina tillskrivna roller.⁷⁹ Detta sätt att anpassa deras utbildning visar på att man tänker på kvinnor som speciella varelser med en viss natur som kräver att utbildningen ser ut som den gör. Detta har lett till att kvinnor i väldigt stor utsträckning jobbar inom serviceyrken i Saudiarabien, såsom lärarinnor och inom sjukvård. När kvinnor tvingas in i dessa yrkeskategorier förstärks synen på kvinnans natur som en omsörjande varelse vilket gör att den allmänna uppfattningen blir att hennes roll är i just de yrkena tack vare sitt kön.⁸⁰

Utbildning i Saudiarabien är en bidragande faktor till att könsrollerna blir så befästa i samhället. Man börjar redan i väldigt tidig ålder att lära flickor hur de ska bete sig och vart deras plats i samhället ska vara. Ett av genussystemets syften är att förstå vart reproduktionen av kvinnlig underordnad kommer ifrån.⁸¹ Saudiarabiens tro om att kvinnor ska ha en viss plats

---

⁷⁷ Hirdman, Yvonne & Andreasen, Tayo (red.), *“Moving on: new perspectives on the Women's movement”* s. 192

⁷⁸ Ibid, s. 192

⁷⁹ The Shadow Report for CEDAW Prepared by 'Saudi Women for Reform' Saudi Arabia *“The Executive Summary”* s. 30

⁸⁰ Ibid, s. 30

⁸¹ Hirdman, Yvonne & Andreasen, Tayo (red.), *“Moving on: new perspectives on the Women's movement”* s. 190

i samhället speglas i utbildningen vilket fortsätter då att placera kvinnor i en position av underordnad, och denna process är konstant pågående.

Det Saudiska utbildningsväsendet försöker från tidig ålder att hindra kvinnor från att träda in i mansdominerade områden och från att kräva manliga rättigheter. Detta för att inte den manliga normen ska hotas som jag skrev om innan. Integration mellan könen bidrar till att skillnaderna blir en källa till konflikt.⁸² Av samma anledning vill staten tidigt göra skillnad på pojkar och flickor i skolan för att tidigt befästa könspositioner i samhället. Den här skillnaden syns som jag skrivit om tidigare även i klädkoder och de speciella regler som existerar för kvinnor i hela samhället.

Eftersom Saudiarabien är ett land som är starkt präglad av sina sedvänjor och traditioner syns detta i stora delar av samhället. En stark religiös övertygelse präglar samhället och utbildningssektorn. HRW rapporterar om hur en medlem i rådet för vetenskaplig forskning och juridisk rådgivning sa att universitetsutbildning för en kvinna inte är nödvändig, för så länge hon har lärt sig att läsa och skriva så att hon kan ta till sig guds bok och dess hadith så är detta nog för henne.⁸³

Om man utgår från Yvonne Hirdmans teori om genussystemet så ser man att Saudiarabien har dessa restriktioner därför att man vill begränsa att kvinnor kommer in i samhället och i den manliga sfären. Man vill inte att båda könen ska utföra samma arbete, eftersom detta hotar den rådande normen. Institutionerna är uppbyggda på ett sätt vars syfte är att motverka tänkandet om likvärdighet i sin mänsklighet.⁸⁴ Utbildningssektorn får då en viktig roll eftersom dess syfte blir att lära ut dessa normer som står föreskrivna.

---

⁸² Hirdman, Yvonne & Andreasen, Tayo (red.), *“Moving on: new perspectives on the Women's movement”* s. 192

⁸³ Human Rights Watch *“Perpetual Minors: Human Rights Abuses Stemming from Male Guardianship and Sex Segregation in Saudi Arabia”* s. 8

⁸⁴ Hirdman, Yvonne & Andreasen, Tayo (red.), *“Moving on: new perspectives on the Women's movement”* s. 192

4. Slutsats

De kulturella övertygelserna i Saudiarabien försvårar arbetet med implementeringen av kvinnors rättigheter i landet. Då landet är väldigt präglad av traditioner och religiösa aspekter har resultatet blivit att institutioner som finns är uppbyggda på ett sätt som systematiskt diskriminerar kvinnor och som fortsätter att bygga på denna föreställning. Landet står i en stark kontrast med det moderna och det traditionella, och kvinnan har hamnat i en situation där de är fast i den traditionella uppfattning som finns.

I Human Rights Watch rapport jag använt mig av, skriver de att CEDAW erkänner att sociala och kulturella normer är källan till mycket av kvinnorättskränkningar. Artikel 5(a) i konventionen förbinder stater att motverka fördomar och andra former av utövningar som är baserade på stereotypiska syner på kön.⁸⁵ Vad jag har kommit fram till i min undersökning och analys är att Saudiarabien inte har tagit de nödvändiga steg som krävs för att motverka dessa könsroller. Tvärtom, har de istället verkat för att förstärka dessa föreställningar kring synen på kvinnan och deras underordnade roll i samhället.

Min beskrivande idéanalys har påvisat de motsättningar som finns eftersom jag har gjort en jämförelse mellan olika källor som visar på olika verkligheter. Metoden som jag har använt har visat sig vara användbar, då jag har undersökt de olika parternas syften, vilket vid en första anblick inte är självklart. Jag tror att det kan finnas en viss problematik i idéanalysen beroende på vilka källor man jämför, eftersom CEDAW-kommittén måste ha ett visst förhållningssätt på hur de uttrycker sig. Detta gör att de blir begränsade i hur de kan uttrycka sin kritik gentemot Saudiarabien och i vissa fall kanske deras egentliga syfte inte kan påvisas med idéanalysen som metod.

De maktstrukturer som könsrollerna har gett upphov till gör sig ständigt påminna i landet och inte bara i små byar som har hamnat utanför urbaniseringen som Saudiarabien vill ge sken av. Den systematiska diskrimineringen som existerar präglar hela samhället, flickor blir inlärd i sina roller från väldigt tidig ålder. Kvinnors röster får inte göra sig hörda i det saudiska samhället vilket gör att de inte kan göra motstånd mot den rådande könshierarkin. Religiösa ledare uttalar sig om kvinnors brist på förnuft och den könsstruktur som finns gör att kvinnor

---

⁸⁵ Human Rights Watch "Perpetual Minors: Human Rights Abuses Stemming from Male Guardianship and Sex Segregation in Saudi Arabia" s. 35

blir förtryckta och begränsade. De är tilldelade en roll som är en form av total underordning för att den manliga normen ska gynnas.

Min teori har påvisat hur man aktivt trycker ner kvinnor för att de inte ska kunna utgöra ett hot mot den manliga normen. Man påvisar alltjämt att kvinnan är underordnad av sin natur. Skillnaderna mellan könen är därför väldigt viktiga att åskådliggöra, då det är dessa som utgör grunden för diskriminering av kvinnor. Dock viktigt att påpeka att områden som utbildning har visat på ökad acceptans av kvinnor då fler har möjlighet att gå i skolan, vilket har lett till att fler kvinnor har fått jobb. Kvinnorna är fortfarande placerade i ett visst fack och deras roller på dessa områden är präglade av kulturella uppfattningar, men närvaron har ökat avsevärt de senaste åren.

Jag frågade mig själv vilka slutsatser som kan dras avseende Saudiarabiens förståelse av genus utifrån landets svar på list of issues från CEDAW-kommittén. Det jag kommit fram till är att svaren som ges och den verklighet som existerar skiljer sig väldigt mycket. Saudiarabien ställer sig i en försvarsposition med avsikt att försvara sina traditioner och uppfattningen om könsroller. Deras svar öppnar upp för mycket tolkningar kring hur ambitiösa staten har varit angående implementeringen av CEDAW i samhället, och ifall förbättrade villkor för kvinnor är en viktig fråga när man inte har CEDAW-kommitténs ögon på sig. Staten erkänner dock att traditioner har bidragit till den nuvarande synen på genus, men inget svar om att det skulle vara ett konkret problem ges.

5. Diskussion

Situationen för kvinnor i Saudiarabien är kvarleva från gamla arabiska samhällen som har överlevt tack vare att traditioner har blivit lagstiftade i religiös lag. Det är fascinerande men samtidigt skrämmande att denna attityd fortfarande lever kvar i vissa delar av världen, speciellt eftersom vi lever i en tid där globalisering har skapat nya relationer mellan stater. Många frågor kan ställas till varför denna extrema typ av diskriminering får fortsätta, hur stor roll spelar Saudiarabiens oljeresurser in, vågar det internationella samfundet inte rikta alltför stark kritik med risk att diplomatiska relationer ska brytas. Samtidigt kan man rikta kritik mot CEDAW kommitténs arbete, hur effektiva är egentligen deras arbete.

Hur könsrollerna har uppstått i Saudiarabien kan diskuteras hur långt som helst men det faktum att kvinnlighet ses som ett problem och en börda fortsätter att existera i det saudiska

samhället. Den genussystematiska teorin lyfter fram frågan om hur kvinnor ska definiera sig själva, som kvinna i första hand eller som människa och tvärtom. Detta är intressant, eftersom att vara kvinna i Saudiarabien verkar inte vara en status som fullständig människa utan de får en roll likt ett verktyg där de kan användas i vissa delar av samhället.

Denna syn speglar sig inte bara i hur institutionerna aktivt diskriminerar kvinnan utan den är så djupt förankrad att flickor lär sig att de är skapade från väldigt liten ålder att de är skapade i en underordnad position för att ta hand om männen i all mening. Utbildningssituationen är något man kan ställa sig starkt frågande till, eftersom frågor om religionsfrihet och hur långt kulturrelativismen får gå när man lär ut flickor att de är mindre värda män vilket präglar ett helt samhälle. Denna kritik har riktats tidigare men jag tycker ändå det är relevant att ta upp eftersom den öppnar upp för väldigt många frågor.

Det är ändå värt att påpeka att situationen i Saudiarabien har förbättrats på vissa punkter, som t.ex. analfabetismen bland kvinnor har sjunkit avsevärt sen 70 talet vilket tyder på vissa attitydsförändringar inom vissa områden. För att situationen ska förbättras ytterligare kommer oberoende organisationer spela en viktig roll. En stor del till att kvinnor inte har kunnat förbättra sin situation är för att de inte blir hörda, NGOs spelar således en viktig roll i att ge kvinnor en röst som kan spridas över världen och förhoppningsvis uppmärksamma människor om situationen. Förhoppningsvis kan man skapa en debatt vilket kan leda till aktioner för att förbättra situationen.

Sifa Mtango avslutar sin artikel ”A state of oppression? Women’s right in Saudi Arabia” med att skriva att kritik mot Saudiarabien inte är riktad mot dess kultur eller religion utan mot dess förtryckande ideologier.⁸⁶ Jag vill säga att kritiken som har kommit fram i denna uppsats har varit i syfte att blotta ett förlegat system som inte har anpassat sig till nya värderingar utan har fastnat i en enorm övertygelse där diskriminering mot kvinnor hela tiden reproduceras genom starka institutioner som existerar i det saudiska samhället. Kritik mot islam har inte varit mitt syfte utan snarare rikta kritik mot vissa aspekter i tolkningar som härstammar ur islam och traditioner som växt fram i slutna samhällen vilka har blivit förankrade i det saudiska samhället.

---

⁸⁶ Mtango, Sifa “A state of oppression? Women’s rights in Saudi Arabia” s. 67

Det kan även diskuteras ifall lagarna i Saudiarabien inte speglar de intentioner som finns i koranen, vilket skulle göra att lagarna är en felaktig tolkning av Sharia.⁸⁷ Om denna fråga kom upp på debatt i religiösa råd i Saudiarabien så skulle man kunna skaka om hela den traditionella struktur som det samhället bygger på, vilket skulle kunna leda till enorma förändringar i deras värdegrund. Mycket av problematiken ligger i Saudiarabiens statskick, det är en total monarki och kungen har väldigt stor makt i landet och är en viktig del av den globala ekonomin. Detta gör att det är svårt att komma åt Saudiarabien, och de uppfattningar som existerar kan fortsätta leva kvar, trots att landet har ratificerat CEDAW-konventionen.

---

⁸⁷ Mtango, Sifa “*A state of oppression? Women’s rights in Saudi Arabia*” s. 67

6. Referensmaterial

Litteratur

Baki, R., (2004, June 17). Gender-segregated education in Saudi Arabia: Its impact on social norms and the Saudi labor market. Education Policy Analysis Archives, 12(28). 2013-04-11 from <http://epaa.asu.edu/epaa/v12n28/>

Beckman, Ludvig, ”*Grundbok i idéanalys: det kritiska studiet av politiska texter och idéer*”, Santérus, Stockholm, 2005

Borneman, J 2009, 'VEILING AND WOMEN'S INTELLIGIBILITY', Cardozo Law Review, 30, 6, pp. 2745-2760, Academic Search Complete, EBSCOhost, viewed 10 April 2013

Hamdan, A 2005, 'Women and Education in Saudi Arabia: Challenges and Achievements', International Education Journal, 6, 1, pp. 42-64, ERIC, EBSCOhost, viewed 11 April 2013

Hirdman, Yvonne & Andreasen, Tayo (red.), “*Moving on: new perspectives on the Women's movement*”, University Press, Aarhus, 1991

Mtango, Sifa “*A state of oppression? Women's rights in Saudi Arabia*” School of Law, Murdoch University, Perth, Australia

Övrigt material

Amnesty International “*Women's right to choose their dress, free of coercion*” submitted by Amnesty International to the 55th session of the United Nations Commission on the Status of Women (New York, 22nd February – 4 March 2011)

CEDAW “Consideration of reports submitted by States Parties under article 18 of the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women: Combined initial and second periodic reports of States Parties: Saudi Arabia” 29 Mars 2007

CEDAW Fortieth session 15 January- 1 February 2008 “*Responses to the list of issues and questions contained in document number CEDAW/C/SAU/Q/2, A.H. 1428 (A.D. 2007)*”

CEDAW Konventionen <http://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/text/econvention.htm> (senast besökt 2013-03-13)

HUMAN RIGHTS COUNCIL Eleventh session Agenda item 3 Report of the Special Rapporteur on violence against women, its causes and consequences, Yakin Ertürk “*Mission to Saudi Arabia*” A/HRC/11/6/Add.3 14 April 2009

Human Rights Watch April 2008 “*Perpetual Minors: Human Rights Abuses Stemming from Male Guardianship and Sex Segregation in Saudi Arabia*”

ICNL “*NGO Law Monitor: Saudi Arabia*” Last updated 22 January

Royal Order No. (A/91) Published in Umm al-Qura Gazette No. 3397 2 Ramadan 1412H – 5 March 1992 “*Basic Law of Governance*”

Saudi Courts. Women's Rights. General Court of Qatif Sentences Gang-Rape Victim to Prison and Lashings for Violating 'Illegal Mingling' Law' 2008, Harvard Law Review, 8, JSTOR Arts & Sciences IV, EBSCOhost, viewed 8 April 2013

The Shadow Report for CEDAW Prepared by 'Saudi Women for Reform' Saudi Arabia “*The Executive Summary*”